

Slovo k povzbuzení na středu 6. května 2020 ...
Biblická čtení: Sk 12,24 - 16,5a; Ž 67; Jan 12,44-50

Milé sestry, milí bratři,

pokračujeme i dnes v pokusech o rozjímání nad oběma biblickými čteními.

V prvním ze Skutků apoštolů se dostáváme někdy do roku 46, stojíme na samém začátku Pavlovy první misijní cesty, na začátku velkého Božího díla zvěstování evangelia všem národům, jehož se právě Pavel stal nástrojem.

Situace je následující: Pavel (Šavel) a Barnabáš se spolu s Janem Markem vrací z Jeruzaléma, kam nesli finanční dar, zpět do Antiochie. Během bohoslužby jsou Pavel a Barnabáš vybráni, „oddělení“ pro dílo, ke kterému je povolal Pán vanutím Ducha svatého, jsou na ně vloženy ruce představených církevní obce (můžeme v tom číst biskupské svěcení) a oni jsou propuštěni, vysláni. Vedeni Duchem svatým odcházejí nejprve do přístavu Seleukie, odtud odplouvají na Kypr (tam dnešní úryvek končí), aby se pak přes Malou Asii (asijskou část dnešního Turecka) přibližně za tři roky zase vrátili zpět.

Zejména dva momenty tohoto biblického svědectví mohou být pro nás inspirativní:

Zaprvé je to skutečnost, že ke všemu došlo při slavení bohoslužby. Vzhledem k tomu, že jsme v Antiochii, mimo Jeruzalém, v církevní obci složené z křesťanů ze židovství i pohanství, tedy z „hebrejů“ i „helénistů“, určitě nešlo ani o chrámovou ani o synagogální liturgii, nýbrž s jistotou o bohoslužbu křesťanskou, o „lámání chleba“, o mši svatou. Během ní dochází z vnuknutí z Ducha svatého k nápadu vybrat ty dva a poslat je k dílu, ke kterému je vyvolil sám Pán.

Že se to stalo právě takto, ukazuje, že „formát“ bohoslužby – vedle mnoha dalšího Božího, čím mše svatá je – může být i pro nás „formátem“, ve kterém stále může dojít k zásadním Božím vnuknutím, i třeba k takovým, která nějak změni náš dosavadní život. Biblické události jsou přeci nejen svědectvím, jak se věci udály jednou, nýbrž i vzorem toho, jak Bůh jedná, přichází a promlouvá k lidem i v době pobiblické, v čase církve, v době naší. Proto je dobré i na toto pamatovat, kdykoli jdeme na bohoslužbu, zejména na mši svatou – a to už brzy, dá-li Bůh, budeme moci všichni: Abychom byli otevření Božimu oslovení, vnuknutí, zásahu. Bohoslužba, právě protože je eminentním prostředím přítomnosti a působení Pána Ježíše – v Božím slově a v eucharistii, je i prostředím, ve kterém se mohou dít důležitá Boží vnuknutí...

Druhým momentem dnešního prvního čtení je, že „vyslání“ se děje vnuknutím Ducha svatého. Ten se stane silou celého apoštolského působení svatého Pavla, již od Letnic je silou Kristova působení v církvi. Že tomu tak je, máme na vícero místech Skutků apoštolů a Pavlových listů i explikováno: Jsou to místa, kdy čteme, že Duch svatý vedl apoštola tam či onam, že mu dal to či ono vykonat, že to či ono Boží Kristovo dílo v církvi učinil. Svatý Pavel pak ve svých listech působení Ducha svatého v srdci křesťana i v církvi také teologicky systematizuje.

Duch svatý – Boží oheň, vítr a voda, jak si budeme s blízcími se Letnicemi stále častěji připomínat – by měl být takovým i v našem životě. Měli bychom se jím nechat vést, měli bychom se ptát a zkoumat, kam nás Duch svatý vane, k čemu zapaluje, k čemu dává sílu. A otevírat se jeho působení a vedení. Ve velkých a vážných otázkách, zásadních zlomových momentech svého života i v jeho každodennosti, každý den, každou chvíli. Zvlášť bychom se měli ptát, kam Duch Boží vane a k čemu vede, když se nemůžeme rozhodnout, když nevíme, co je dobré a co ne, co máme či nemáme učinit nebo říci, anebo třeba když najednou máme před sebou čas, se kterým nevíme, jak naložit. Anebo, a to je nyní obzvlášť důležité, nacházíme-li se v nějaké bezprecedentní situaci, kdy každé naše jednání je prototypem, jak jsme onehdy rozjímali o době nynější.

Kdybychom se častěji ptali, kam nás Boží Duch chce vést, nejenže by najednou naše víra, náš vztah k Bohu oživily (Duch svatý je mimo jiné „pán a dárce života“), ale i náš život by se stal více dobrodružným, vpravdě Božím dobrodružstvím. A takové je vždy lepší než jen nějaké dobrodružství naše...

Evangelijní úryvek nás přenáší těsně před poslední večeří. Podle Janova sepsání v tuto chvíli zaznívá poslední „hlasité zvolání“ Kristova veřejného působení. A je příznačné, že tento závěrečný výkřik se týká slyšení Kristových slov a jejich zachovávání: Kristovo slovo je Božím slovem a Boží přítomností, je zdrojem života pro toho, kdo je zachovává, soudcem tomu, kdo je nezachovává či jím pohrdá. Tímto zvoláním končí Kristovo veřejné působení a začínají události velikonoční.

Mnohokrát jsme rozjímali o dvou základních smyslech Písma, doslovném (historickém) a duchovním (alegorickém, morálním a anagogickém). Trochu jinak je to s poměrem těchto smyslů u Zákona starého (ještě nedokonalého slova Božího) a Zákona nového, zvláště slova evangelia. U Nového zákona, zvláště slova evangelia je vztah doslovného a duchovního smyslu podobný vztahu Kristova lidství a Božství: slovo evangelia, jeho znění, jeho litera (doslova „písmenko“) je totiž podobné Kristovu lidství nesoucím jeho Božství. Jestliže lidství Kristovo je nástrojem jeho Božství, pak nelze dospět k Božím obsahu Písma (Nového zákona) bez zachování jeho znění.

Jistěže vše je ještě složitější, ale zjednodušeně a v souvislosti s dnešním evangeliem lze říci, že u mravního apelu evangelia tento vztah platí bezesbytku. Vztah k literě evangelia v mravním apelu je skutečně analogický k našemu vztahu ke Kristovu lidství, a to prostě proto, že i o slově evangelia platí: „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“.

A zde se nám obě rozjímání k dnešním biblickým čtením tak trochu potkávají. Boží slovo Nového zákona, zvláště slovo evangelia, je kritériem rozlišení, zda to či ono vnuknutí může být od Ducha svatého. To, co je s evangeliem v souladu, od něj může být, to, co není, od něj určitě nebude. Vždyť je to stále též Duch svatý, který Syna snesl do těla Panny, v pomazání kterého Syn veřejně působil i šel na kříž, kterým byl Syn také vzkříšen a který Syna vdechl literám Nového zákona skrze mysl svatopisců...

Proto také slovo Kristovo, slovo evangelia je naším soudcem. Kéž by jím nebylo až jednou při posledním soudu, ale už i během našeho pozemského života, v každém našem jednání, a kéž bychom se jeho soudem vždy řídili. Zvláště nyní, v době bezprecedentní, kdy evangelium se nám má stát obsahem, vzorem, archetypem našich prototypických jednání a Duch svatý jejich dobrou Boží silou...